

La Veu del Diumenge

suplement gràfic de «La Veu de Catalunya»

Any 1

Barcelona, 17 juny 1934

Núm. 7

Aquest suplement no pot ésser venut separatament de «La Veu de Catalunya»

Preu conjunt, 20 cts.

Entre Roses i Cadaqués

Les supersticions de la vida

Deixem estar, de moment, Sadurn Ximenes. Ja en tornarem a parlar, perquè realment s'ho val. Aquest és un "intermezzo" sobre la Costa Brava.

Els mariners de les poblacions de la costa compreses entre el Cap de Tossa i Port-Bou — i suposo que al Rosselló passa igual — estan dividits des del punt de vista de la sociologia recreativa entre llanuts i no llanuts. Els primers són els que van a missa; els segons, els que no hi van. Com que és escassíssim el nombre de mariners de la costa que van a missa, es pot afirmar amb gran fonament que la Costa Brava no és país de llanuts.

Això no vol pas dir que aquella gent no respecti els capellans. Els estima. Però generalment els clergues tenen poques coses a fer, en tot allò que fa referència a la captació de la gent per als actes del culte. Els capellans han de deixar les profunditats la teologia i han de fer política social. Els més preocupats fan cooperatives, administren germandats i organitzen partits de campionat. També tenen el recurs d'anar a fer companyia als malalts. El mariner, quan està malalt, vol companyia i li agrada de sentir passos al voltant del llit. És natural.

Es curiós com aquest esbandiment general de les preocupacions religioses persisteix enmig d'elements de superstició veritablement extravagants. A l'època dels sardinals, quan una barcada agafava una mata de peix, es donava sovint el cas que una altra barca, situada a pocs metres de la primera, no en veia ni senyals. Ara que hom pesca la trainya, passa igual. I és que el peix de mola — la sardina, l'anxova — navega amuntegat i molt compacte. Així passava que, després d'haver treballat dues barcades, durant tota una nit, en un mateix paratge, un patró arribava a terra carregat de duros, i l'altra barca plena de billis i de badalls i bé: quan s'esqueia que la barca afortunada era manada per un patró llanut, els altres deien que se'ls havia embruixat la barca.

Fa molt pocs anys que aquesta superstició de l'embruixament de les barques era tan forta, que hi havia gent que vivia d'aquestes puerilitats. Hi havia una mena de curanderisme marítim que exercia, a Cadaqués principalment, un home anomenat el Tetus. Aquest Tetus era un menestral que feia pagar una unça per dir les oracions per a desembruixar una barca. Era un home que viatjava sempre a peu i en tot temps portava un paraigua. Anava de Roses a Cadaqués i de Cadaqués al Port de la Selva amb un aire resignat i trist — amb un aire de bon home — i havia recitat exorcismes grotescos en les solituds minerals meravelloses de Culip, Portaló i Montjoi.

De vegades, de bella nit, es presentava un patró de Roses i trucava, enmig del silenci hivernal imponent de Cadaqués, a la porta del Tetus.

—Tetus! Tinc la barca embruixada! Vina de seguida que vaig molt malament...

El Tetus sortia a la finestra de dalt, endormiscat, amb els cabells desfets.

—Què hi ha? — feia el Tetus tot seriós i amb un aire de mal geni.

—Tinc la barca embruixada!...

—Ja baixo! Ja tinc les calces posades. Es una unça, eh? Estem entesos?

—Entesos! — feia el patró amb un aire més reposat.

El Tetus es vestia, agafava el paraigua, anava a baix, i el patró i el sacerdot de les supersticions, empenien el viatge pels corriols infernals del país. Marxaven un darrera l'altre, i de vegades els tocava una punta de lluna llunyana, indiferent, que esblaimava el xoc de les ones sobre les roques immòbils i gairebé immutables.

De vegades, hom sent a dir, en el que s'anomena l'ambient de la civilització i del refinament, que les supersticions han estat primer que les religions, i que són un producte de primitivisme i d'ignorància. No ho sé pas. Tot es prou fosc i complicat. A la Costa Brava, la gent formà part de la categoria dels llanuts fins a la Revolució Francesa. Però les supersticions subterrànies s'han mantingut i es mantenen avui com sempre. La manera de navegar ancestral de les sardines i de les anxoves, va permetre al Tetus de Cadaqués — que era federal — collir una unça o sia setze duros per cada barca que desembruixava. Això durà fins a la mort del Tetus, que fou tranquil·la i reposada, car aquest home morí en mig de la consideració dels seus conciutadans i del veïnatge.

Josep PLA

CATALUNYA MONUMENTAL I PINTORESCA

El pont del Lledoner. Laborde publica aquest gravat i aprofita l'ocasió de fer l'elogi de l'obra — per bé que moderna, diu, digna dels millors temps romans — per a estendre'l políticament al rei Carles IV i a Godoy per llur protecció a les obres públiques. Ligier, el dibuixant, trobà el pont a mig fer i el representà tal com el veia, i hi afegí generosament un riu tumultuós que prou agrairien les terres eixutes d'Ordal.

Reproducció facilitada per l'Arxiu Històric de la Ciutat.

Aquest número
ha estat passat
per la prèvia censura

LA SETMANA POLITICA

La Generalitat no ha acatat el fall del Tribunal de Garanties derogant la Llei de Contractes de Conreu. L'actitud del Govern de la Generalitat ha motivat dues gestes espectaculars: la ratificació de la llei per part del Parlament de Catalunya i la retirada dels diputats esquerrans del Parlament de la República. Aquests dos fets es produïren el dimarts. L'Esquerra va convocar el poble a la plaça d'Armes del Parc de la Ciutatella, davant del Parlament, mentre es celebrava aquesta sessió històrica. Durant la sessió, el president de la Generalitat, senyor Companys, va dir que el Govern català estava disposat a morir defensant el seu punt de vista. El moment més emocionant de la sessió fou el discurs del president de Lliga Catalana, senyor Abadal. El senyor Abadal, afrontant la ira de les masses i xant-se dir traïdor per una multitud inconscient, havia volgut acudir al Parlament i advertir al partit d'Esquerra que amb aquell acte es col·locava al marge de la Constitució i de l'Estatut. L'endemà, dimecres, l'Esquerra va fer una arribada triomfal als seus diputats que tornaven de Madrid. L'actitud del Govern de Catalunya ha produït durant tres o quatre dies una gran expectació. Tothom es pregunta què pas-

sarà. Per ara no ha passat res més. Entretant no s'ha vist encara quina actitud prendrà el Govern de Madrid. Probablement aquest afer serà greu de conseqüències i tot just som al començament del primer acte. Actualment, el Govern de Catalunya està col·locat en una actitud de franca desobediència civil.

★ El diumenge, dia 10, hi va haver, a Madrid, dues topades entre feixistes i socialistes, a conseqüència de les quals va haver-hi un mort i set o vuit ferits. No és la primera vegada que els dos partits extremistes es lliuren a la violència. Aquests dos episodis prendrien el caràcter d'anècdota vulgar si fossin seguits per altres fets semblants. A totes les nacions d'Europa on aquest estat de violència ha arribat a fer-se endèmic, s'ha produït al cap d'un cert temps un daltabaix polític considerable i sempre fatal per als partits de desordre.

★ La vaga de camperols ha fracassat definitivament, però ha tingut encara episodis sagnants. La resistència ha estat més forta en les comarques dominades pel socialisme. Aquesta vaga era una de les moltes peces posades en joc per a provocar la dimissió del Govern i la dissolució de les Corts, qüestions que continuen essent l'objectiu

principal dels partits derrotats en les eleccions legislatives.

★ Ha continuat al Congrés de Madrid el debat sobre la radiodifusió. La intervenció de Lliga Catalana ha fet possible, quan ja s'havien retirat del Parlament els diputats de l'Esquerra, la incorporació d'una esmena a l'article primer d'aquell projecte que salva els drets de Catalunya en aquesta qüestió tan important. Aquesta esmena fou brillantment defensada pel senyor Solà de Cañizares.

★ A l'estranger el fet més important de la setmana és l'entrevista celebrada a Venècia per Hitler i Mussolini. Ni els alemanys ni els italians no han volgut avançar ni una paraula sobre el programa d'aquestes converses. No obstant, sembla que hauran tractat de les qüestions del desarmament i d'Àustria. Abans de l'entrevista, Mussolini sembla que va creure convenient donar certes garanties al canceller austriac Dullfuss.

★ La decisió presa pel govern alemany de no continuar el servei de pagaments dels emprèstitos Dawes i Young durant un període de sis mesos no ha estat ben rebuda pels Estats. Alguns països sembla que adoptaran mesures encaminades a defensar llurs interessos.

LA PATRIA DEL MONSTRE GERIÓ

per Manuel de Montoliu

En el famós elogi que de Barcelona i de Catalunya en general deixà escrit Cervantes en el seu «Quixot», hi ha dos conceptes que podem considerar complementaris: «Venganza de los ofendidos» i «correspondencia grata de firmes amistades». Si pel primer concepte Cervantes presenta els catalans com a gent terrible, pel segon els fa aparèixer com els homes més amables del món. En alguns dels set punts que conté el gran elogi de Cervantes als catalans, hom pot descobrir o, si més no, sospitar l'existència d'un fet històric que hagi pogut servir de fonament a la gentilesa del genial escriptor. Així, no hi ha dubte que la fama de venjatius que teníem els catalans en temps de Cervantes, no solament era deguda al flagell del bandolerisme que infestava en aquells temps la nostra terra, ans també a la famosa expedició dels catalans a Orient, gesta admirable, per bé que entelada, com és sabut, per una sèrie de terribles actes de venjança amb què aquells heroics aventurers feren pagar als grecs amb la més dura ferotgia llurs traïcions i deslleialtats. En el «Persiles y Segismunda», i en la novella «Las dos doncellas», Cervantes insisteix encara en aquest tret característic del temperament català.

No sabem, per contra, quin fonament històric pot tenir el sisè elogi cervantí als catalans: «Correspondencia grata de firmes amistades.» ¿Hem de veure en aquesta lloança una al·lusió indirecta a les amistats particulars que Cervantes segurament va contraure durant la seva estada a Barcelona? No ho creiem, per tal com aquesta nota específica del caràcter català la trobem consignada en els autors castellans de l'època, amb una constància semblant a la que ofereix la fama de venjatius que tenien els catalans en aquell mateix període.

Centre viu de grans i fecunds amistats fou el nostre Joan Boscà, l'illustre introductor de la mètrica italiana en la poesia espanyola. Menéndez Pelayo, parlant de l'estreta amistat que lligà Joan Boscà i Garcilaso de la Vega, diu d'ella que fou «una amistat digna dels grans segles literaris, i que recorda de certa manera la d'Horaci i Virgili, la de Racine i Boileau, la de Goethe i Schiller.» Boscà honorà la memòria del seu més jove amic amb dos sonets, dels quals el poeta Herrera va dir que «si tувieran sus obras muchos semejantes a ellos, por ventura merecieran mejor lugar.» En el segon d'aquests sonets hi ha expressat un sentiment d'amistat de profunditat i de dolcesa extraordinàries. Heus-el ací:

*Garcilaso, que al bien siempre aspiraste,
Y siempre con tal fuerza le seguiste,
Que a pocos pasos que tras él corriste
En todo enteramente le alcanzaste.
Dime vpor qué tras ti no me llevaste
Cuando de esta mortal tierra partiste?
¿Por qué al subir a lo alto que subiste,
Acá en esta bajeza me dejaste?
Bien pienso yo que si poder tuvieras
De mudar algo lo que está ordenado,
En tal caso de mí no te olvidaras,
Que, o quisieras honrarme con tu lado,
O, a lo menos, de mí te despedieras,
O, si esto no, después por mí tornarás.*

El judici de qualitat, el judici definitiu, però, sobre aquest interessant caire del caràcter català és el que formula el P. Gracian, el gran escriptor conceptista, en un passatge del seu «Críticón» (segona part, Crisis III). Poques vegades un escriptor haurà formulat en forma tan categòrica l'elogi d'una virtut d'un poble foraster. En aquest capítol del «Críticón», Critilo, un dels dos protagonistes, va afanyosament a la recerca d'un amic. Tots els que el volten s'esforcen a desenganyar-lo. «¿Cómo es esto? — li replica un dels seus interlocutors—. ¿De modo que buscáis un otro yo? Ese misterio sólo en el cielo se halla.» «Allá en tiempo que rabiaban los reyes — li observa una vella — ví contar de un cierto Pilades y Orestes, una cosa como esa; pero a fe, hijo, ya siempre lo he tenido más por conseja que por consejo.» En la contestació que un «crítico» dona a Critilo, qui sosté que és a Espanya que ell ha de trobar un veritable amic, hi ha un interessant i finíssim anàlisi dels defectes morals que caracteritzen els naturals de les diferents regions de la Península. El veritable amic, diu aquest nou interlocutor,

«no estará donde hincan el clavo por la cabeza, nunca cediendo al ajeno dictamen, aun del más acertado amigo; menos donde de cuatro partes las cinco son palabras, y amistad es obras, y obras son amores. Pues donde no se dejan falar sino por serviles farauces, tampoco, que aun de sí mismos no se dignan aquellos señores fidalgos. En tierra corta donde todo es poca cosa, yo lo dudo; y hablemos quedo, no nos oigan, que harán punto de esto mismo. Pues donde de todo se va en flor sin fruto, es cosa de risa, y allí todos los hidalgos, aunque muchos, corren a lo de Guadaluja.» Així, doncs, ni entre els aragonesos ni els andalusos, ni a Portugal ni a Castella, ni a València, és possible trobar el miracle d'un veritable amic.

«¿Y en Cataluña, señor mío?», pregunta Critilo. «Ahí aun podría ser, que los catalanes saben ser amigos de sus amigos; también son malos para enemigos; bien se ve; piensanlo mucho antes de comenzar una amistad; pero una vez confirmada, hasta las aras.» Amb aquests anuncis una mica més optimis-

tes, Critilo se'n va «Cataluña adentro». La corre tota. A la fi entra a una casa, «antigua, pero no caduca.» La descripció de l'interior d'aquesta casa catalana mereix un comentari a part, que reservo per un altre article. Avui em limitaré a contar el prodigi que el protagonista gracianesc troba en «el corazón de la casa», en «el último retrete»: «un prodigio triplicado, un hombre compuesto de tres. Digo tres que hacían uno, porque tenía tres cabezas, seis brazos y seis pies.» A les preguntes de l'atònit visitant, el monstre contesta: «Yo soy el tan nombrado GeriÓN. Tres somos y un sólo corazón tenemos... Que el que tiene amigos buenos y verdaderos, tantos entendimientos logra... Mas entre todos, sólo un querer tenemos; que la amistad es un alma en muchos cuerpos.» El bon monstre prega al seu visitant que examini els seus tresors, i exhibeix davant dels seus ulls admirats un gran nombre d'objectes preciosos, símbols de l'amistat.

Gracian, que en el repartiment dels pecats capitals, escàpols de l'infern, no

en féu caure cap dintre Catalunya, tingué la delicadesa de fixar en la nostra terra el sojorn de GeriÓ, el simpàtic monstre de l'Amistat.

AL MARGE DELS SALONS

FRONTERES ESPIRITUALS?

per Rafael Benet

A l'Honorable senyor Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Dies passats vaig trobar l'escriptor Francesc Pujols, a qui feia molt de temps que no havia tingut el gust de saludar. Pujols, amb el seu humor constant, parlava de la importància de l'art català: «Es tan seriós — deia — el nostre moviment artístic, que ja no me n'ocupo. Rutlla sol.» «La pintura catalana — afegia — és l'única d'Europa que ha aconseguit empeltar a la seva substància les essències més pures de l'art pictòric francès del segle XIX, que, com tothom sap, són les mateixes essències vivificades de la pintura tradicional.» «Els pintors catalans no foren pas sols a intentar aquest lligam amb l'art francès, que fou l'únic art del vuitè, sinó que molts d'altres pintors, de molts altres països, tingueren els mateixos propòsits, però fracassaren en llur empresa gegantina. Únicament els catalans han reeixit.»

Potsers les paraules de Pujols sobre l'art actual català siguin una mica exagerades, però més en la forma que en el fons. En el fons, el judici de Pujols és veridic, i com a catalans hem d'estar satisfets que puguin pronunciar-se, basant-se en la importància d'un moviment artístic intens, extens i, avui, amb caràcter propi.

Per una banda, els millors escultors del món, llevat de Despiau, són tots catalans; per l'altra, el moviment pictòric realista i poètic alhora, que ha donat obres immortals a casa nostra, en nombre mai superat en altres èpoques, ens obliga a sentir l'orgull de la catalanitat.

Tota aquesta força del moviment artístic català, podria, però, morir per consumpció si, en comptes d'un esperit nacional de forma amplemment imperial, informés el cor dels nostres pintors i escultors, un esperit localista estricte. L'isolament, tant en l'aspecte individual com col·lectiu, practicat pels artistes, condueix fatalment al narcisisme; és a dir, a l'eixorquia.

Cal denunciar que, sigui pel que sigui, el provincialisme badoc estrangerista d'antany es va substituint, de mica en mica, per un nacionalisme tancat i xoví que, en el fons, és una altra mena de provincialisme.

La crisi econòmica mundial ha fet tornar al Born molts artistes fins fa poc residents a París. Els temps són avinents a recloure's a casa: cadascun s'ha de preocupar dels seus «sense feina». El problema es planteja així, amb tota la seva gravetat i misèria.

Els artistes, en el pendent del sindicat proteccionista, perden, tant com llur esperit ciutadà, llur sentit de la curiositat. Ningú, però, no serà digne del nom de moderna si ha perdut el sentit de la curiositat, indispensable als artistes.

¿Què passa fora de Barcelona? Pocs

són els qui avui es fan aquesta pregunta, orgullosos d'un moviment artístic, de naixença orejada i que avui es pretén tancar amb fronteres geogràfiques i espirituals. Per això és possible que, en el saló actual, llevat d'uns pocs estrangers residents a Catalunya, sigui gairebé interdit el pas als mestres de fora. I no crec que sigui d'aquesta manera que convertirem Barcelona en capital artística del món.

Les possibilitats que la nostra ciutat hereti aquesta capitalitat, que París sembla perdre, es van esvaïnt, degut a la proverbial avara pobresa pròpia de la raça — no pas d'un estament determinat. exactament iguals que els burgesos, tan blasmats per ells.

Es clar que encara avui els resta una excusa: la de si les consignacions artístiques municipals i de la Generalitat, són deficientes. I són pobres, comparades amb les sumes que molts anys enrera les nostres corporacions oficials destinaven a afers artístics. Els pressupostos de les cèlebres Exposicions Internacionals d'Art, eren abundants—dignes.

Lamentable criteri el que guià aleshores els qui determinaren les compres pel Museu. Aquelles Exposicions, que foren un compendi de la badoqueria estrangerista d'antany, contingueren, malgrat tot, obres interessantíssimes: teles dels mestres impressionistes, que no entraren al Museu, degut a la badoqueria oficial, escultures de Rodin i Meunier, cartons de Puvis de Chavannes, etcètera. Únicament, per excepció, Barcelona adquiria l'escultura «L'âge d'airain», de Rodin, però, en general, els di-

ners es dilapidaren en obres dels «pompiers» més il·lustres.

Avui, que el pensament dels organismes artístics oficials és molt més sà, no és possible que el nostre Museu pugui rectificar el criteri d'antany, quant a les compres a estrangers, perquè aquests no poden assistir encara que vulguin als salons oficials, als quals ha estat donat un caràcter local, impracticable des del punt de vista ciutadà. Ja és sabut que la nostra Junta de Museus no pot adquirir obres modernes fora de les exposicions oficials.

Caldrà que la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, organisme coordinador de la voluntat dels artistes amb l'esperit de la ciutat, curi de resoldre aquest problema. Problema eminentment civil.

Uns Salons i un Museu sense mestres estrangers, són cosa mancada, tant des del punt de vista pedagògic, com des del punt de vista artístic pur.

Organitzem com cal aquesta aportació estrangera, amb un criteri exigent. Fem cada any uns convits a uns mestres determinats, i deixem la porta oberta als qui hi vulguin concórrer.

L'any vinent, per exemple, es podria invitar Matisse, Bonnard i Marquet, procurant que les obres que trametessin fossin dignes del seu nom i dignes del nostre Museu.

Cal resoldre aquesta qüestió de les aportacions estrangeres a les nostres exposicions oficials amb esperit patriòtic: és a dir, pensant que es va a defensar la cultura i l'esperit de la terra, i el dels artistes, per damunt dels interessos materials d'un estament.

A MARQUET: «SABLES D'OUON» (Museus de Luxemburg)

LA BELLA VIDA CIUTADANA

Al Passeig de Gràcia ha estat inaugurada
la III Fira del Dibuix

per Lluís Bertran i Pijoan

Ahir va ésser inaugurada la III Fira del Dibuix. Romandrà oberta fins el dissabte. Barcelona és al temps millor de l'any, animada i brunzent: fires, festes, esports. Quina d'aquestes manifestacions dóna més to? Cada una té el seu, i totes convenen. En la vida ciutadana, cada activitat juga el seu paper, que no pot ésser substituït. Però gosariem afirmar que la Fira del Dibuix dóna un to especial, elegància, esperit, refinament. L'any 1932 va començar la tanda. L'organització manté bé el seu prestigi, per la intel·ligència dels seus endegadors, que hi han fet interessar tants dels artistes vivents, que han sabut reunir-hi les obres d'artistes traspassats i que hi han atret com més va més de públic.

Convenia una Fira d'aquesta qualitat; el dibuix no havia d'ésser una cosa reservada, de portes endins; calia que sortís al carrer, al mig del carrer, a la llum i a l'aire del passeig, al lliure esguard del vianant, per a sol·licitar la seva atenció distreta i per a donar la

més modern, el més exacte, les vistes obtingudes per fotografia eren la mateixa realitat; i era més ràpid, més còmode i més econòmic.

Es clar que ara ens hem referit a un aspecte d'aplicació del dibuix, no al dibuix en si mateix, com és l'objecte de la Fira. Però tot va lligat i l'una cosa té relació i influència en l'altra. La popularització del dibuix gràcies a les seves reproduccions gràfiques contribuïa, és indubtable, a la seva estimació, al seu gust. El fotogravat imposant-se dominador i omnipotent pertot féu, en certa manera, perdre l'agre del dibuix, i aquest esdevingué de dia en dia més arconat. I molts cregueren que un dibuix no era més que una cosa provisional.

No blasmem els avanços—ben lluny!—i seria ridícul de pretendre deturar la marxa incessant dels perfeccionaments tècnics de les reproduccions gràfiques. Tampoc no menyspreem ni la fotografia ni el gravat modern, que han asso-

namment s'afirmi que per exactitud no hi ha res com la fotografia. L'exactitud del dibuix és una cosa vivent, mentre l'exactitud fotogràfica —molt estimable, in-substituïble segans per què—és inerta i morta (i no és cap retret de disfavor).

Cal rehabilitar el Dibuix. Potser diem una impertinència en parlar de rehabilitació del Dibuix; perquè no en necessita; en si mateix és justificat i té l'intrínsec per fer-se valer. Si dir rehabilitació del Dibuix us semblava impertinent, direm que cal rehabilitar-ne el seu desig. Molts no se n'havien distret? Cal esvair aquesta distracció. Cal recordar que el Dibuix és una cosa perfecta en si mateix, i un art total; no és un provisional o interí; té el seu propi valor, subsantantiu i definitiu. Adhuc el dibuix que originàriament no és més que un projecte, un apunt o un esbós —per a una estàtua, per a una pintura, per a un edifici— sovint té qualitat no inferior a la de la realització definitiva.

Qui és plagut de posseir una tela o una escultura, no pot ésser desplugut o no pot romandre indiferent davant d'un «simple» dibuix. I volem dir que un bell dibuix no és per sota de la categoria d'una bella pintura o d'una bella escultura. En realitat, no són coses d'una mateixa espècie en sistema de dependència que puguin subjectar-se a comparació o a valoració diferencial, són entitats independents. El Dibuix té la seva personalitat, els seus furs i la seva bellesa; té llenguatge, intenció i colorit propis; té, en una paraula, alguna cosa d'únic seu, inalienable, essencial, que no trobareu en cap altra modalitat o expressió artística.

No sentir el gust i la passió del dibuix és, tot simplement, una falla a la sensibilitat. Si algú afirmava «m'interessen una escultura i una tela; un dibuix no em diu res, o poc se me'n dóna» revelaria, en l'ordre estètic, una deficiència o una incapacitat.

El Dibuix té, a part de la seva essència artística, una condició d'intimitat tal, que s'ueu converteix en el vostre amic millor, l'amic de les confidències. Una pintura vol el mur on reposar, una estàtua vol un espai adient i un suport; un dibuix vol les mans, vol ésser acarolat, vol la mirada directa; és la comunicació immediata de l'ànima de l'artista amb la vostra ànima. En una escultura, o en una pintura, hi sabeu l'intermediari, el joc d'una pila d'instruments. En el Dibuix, entre la figura i l'artista no s'interposa res; hi sentiu l'escalfor de la màg de l'artista, allí és la seva ànima nua, allí l'atrapeu en el seu moment genèsic, allí és la seva sang, la seva passió, la seva concepció, el raig diví més pur i autèntic de la seva inspiració.

Devem a Joaquim Renart poder reproduir el dibuix de R. Martí i Alsina. Fixeu-vos-hi; mireu-lo i remireu-lo; no us en cansarieu mai. Què no val un dibuix com aquest? Els vostres ulls podran passar indiferents al text d'aquesta pàgina, no podran passar indiferents al dibuix; s'hi deturaran per força. En escriure aquestes ratlles, com si sentís els milers de mirades que s'abocuen a la figura i se n'embadaleixen.

Repareu el detall de la nota, amb prou feines perceptible però encara llegidor: «Apunte de mi adorada hija fallecida, Carlota. — R. M.» No us havia parlat de la condició especial del dibuix: la intimitat? Voleu dir que en una pintura, la hi hauria posada, aquesta nota?... Es possible; però no hi es-

cauria com hi escau en el dibuix. El dibuix li demana la confiança, li sol·licita l'esplai; li pren i li reté el sospir, que és l'ànima de l'artista, com ho és el dibuix.

Pertany a la col·lecció de l'Apelles Mestres, autor ell mateix d'uns cinquanta mil dibuïos, i encara poeta i músic, pròcer de tots els palaus de l'esperit.

I mireu l'altre, de Josep Llovera. Caurà en la ingenuïtat de «descobrir-vos-el»? No. Ell us parlarà, directament, més bé que no ho farien les meves pa-

Dibuix de R. Martí i Alsina. — De la col·lecció d'Apelles Mestres
(Facilitat per Casa En Renart)

nota més distingida que pugui donar-se a l'ambient social. Potser fou atreviment donar aquesta passa però hi ha hagut el cor de fer-ho, cal mantenir-ho: la passa és ben donada.

El dibuix no pot ésser una peça de vitrina, que no li pugui tocar l'aire de la via pública; entaforat massa i massa, a veure si no es corsecaria! La veritat és que molts ja no es recordaven del dibuix, i aquest era tingut com una cosa de nois de col·legi, de principiants o «només» una provatura, un esbós, una preparació per a realitzacions més de bo de bo.

El dibuix havia minvat en la seva popularitat i en l'estimació general de què havia gaudit. Per a les arts gràfiques havia estat un element indispensable; no hi havia publicació, editorial o impremta que no comptés amb el seu dibuixant; la fotografia i la mecanització dels procediments de reproducció arconaren el dibuix. El fotogravat era el

lit perfeccions i resultats de qualitat artística innegable. Però lamentem l'arconament i la quasi desaparició del dibuix que abans omplia les revistes i les publicacions de tota mena. Agafeu una «Il·lustració Catalana» o una «Il·lustración Española y Americana» del temps en què el fotogravat no havia estat introduït i compareu. Al costat de les fotografies d'avui poseu aquells dibuïos d'En Pahissa o d'En Pellicer o d'En Llovera, entre altres, i veureu quina diferència! Aquests dies hem tingut ocasió de remirar les pàgines memorables, antològiques, de la «Il·lustración Española y Americana» contenint les reproduccions dels dibuïos que J. LL. Pellicer, corresponçal artístic de dita revista, li trametia de la guerra russo-turca, aleshores que el gran artista barceloní actuava del «Cuartel» general del gran duc Nicolau estant. Quin nervi, quina palpació i quina exactitud. Si, exactitud, hem dit; encara que comu-

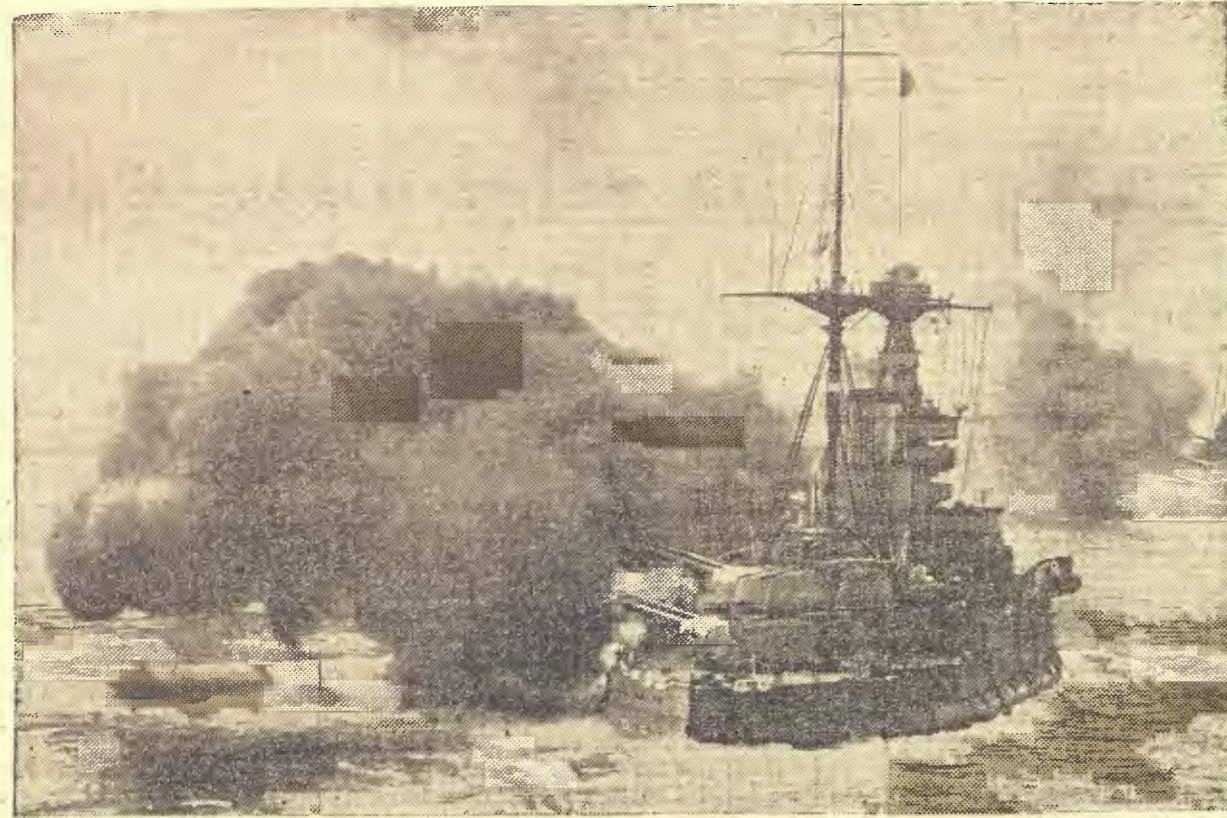
Dibuix de Josep Llovera. — De la col·lecció de la senyora Vidua Sacanell. (Facilitat per Casa En Renart)

raules. Es de la col·lecció de la senyora Vidua Sacanell que demostra, amb aquests gustos, la finor de la seva senyoria.

Quin gaudi, la possessió d'uns dibuïos, per exemple, com els que reproduïm! I de tants i tants autors, d'ahir o d'avui, que els uns no desmereixen dels altres; són molts els noms que us poden sol·licitar, moltes les signatures que us poden abellir.

Valoració, tècniques, escoles? Ah, això és gran d'un altre graner. No tenim competència a consideracions crítiques. Volem lliurar només un comentari d'actualitat a la III Fira del Dibuix, a la seva importància, i a la necessitat que tots contribuïm a la més gran estimació i expandiment d'aquesta joia de l'art que és un dibuix.

I ara, a la Fira. Allí gaudireu! La seva visita us convencerà prou més que no les nostres paraules. I us firareu; n'estem segurs.

Les forces navals

Mentre a Ginebra es parla de desarmaments, les grans potències construeixen noves unitats navals i les seves esquadres realitzen tota mena de maniobres

Calor

La calor ha fet que la gent cerqui a la platja el sistema de refrescar-se i fugi durant una bona estona de la calor que regna arreu

Cursa de yachts

Ha estat disputada a l'illa de Wight i ha estat organitzada pel Reial Club de Southampton

El primer bany

Aquest infant no sembla pas molestar-se d'aquest primer bany al mar

La restauració del Trianon

Ha estat inaugurat l'«Hameau de la Reine» que forma part dels edificis de Versalles. Es tracta d'una granja que havia estat construïda per Maria Antoinetta. La restauració s'ha fet amb diners de la Fundació Rockefeller

L'ACTUALITAT GRAFICA MUNDIAL

El 50 aniversari del Reichstag

Han passat 50 anys d'ençà que l'emperador Guillem I col·locava la primera pedra de l'edifici del Reichstag alemany

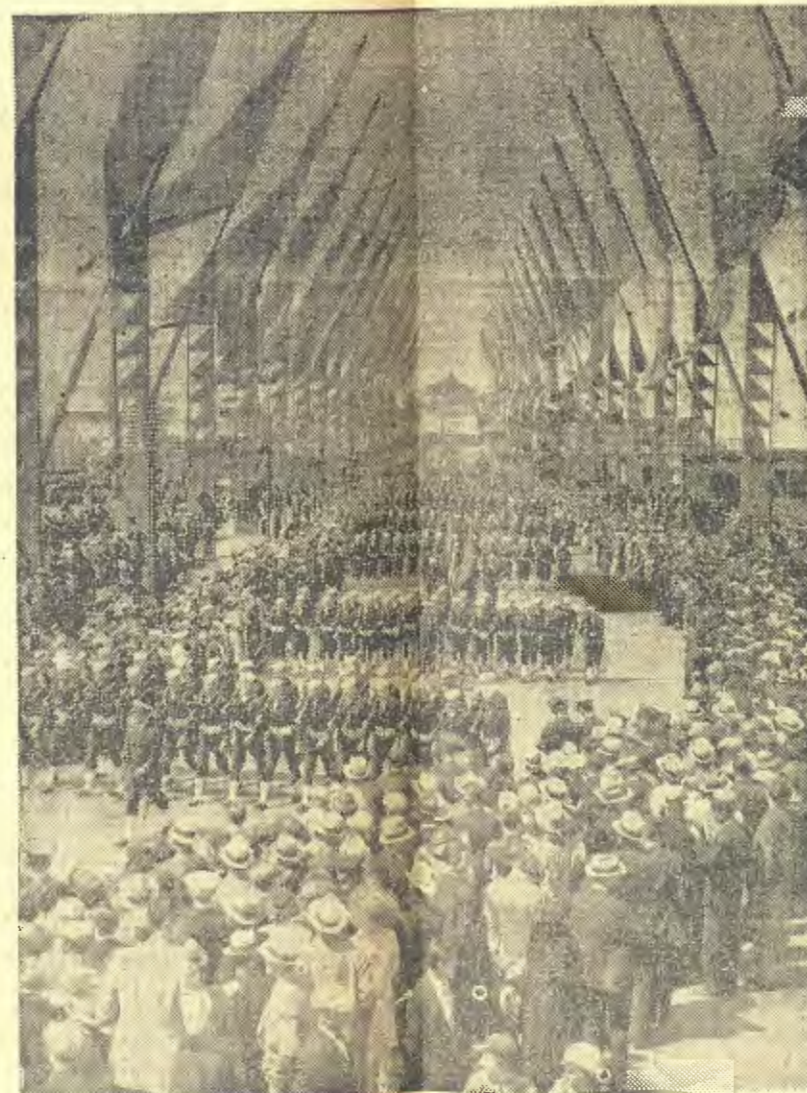
L'infant i la maquinària

Aquest infant que per primera vegada ha fet funcionar una agulla de ferrocarril, no sembla massa satisfet de la seva obra

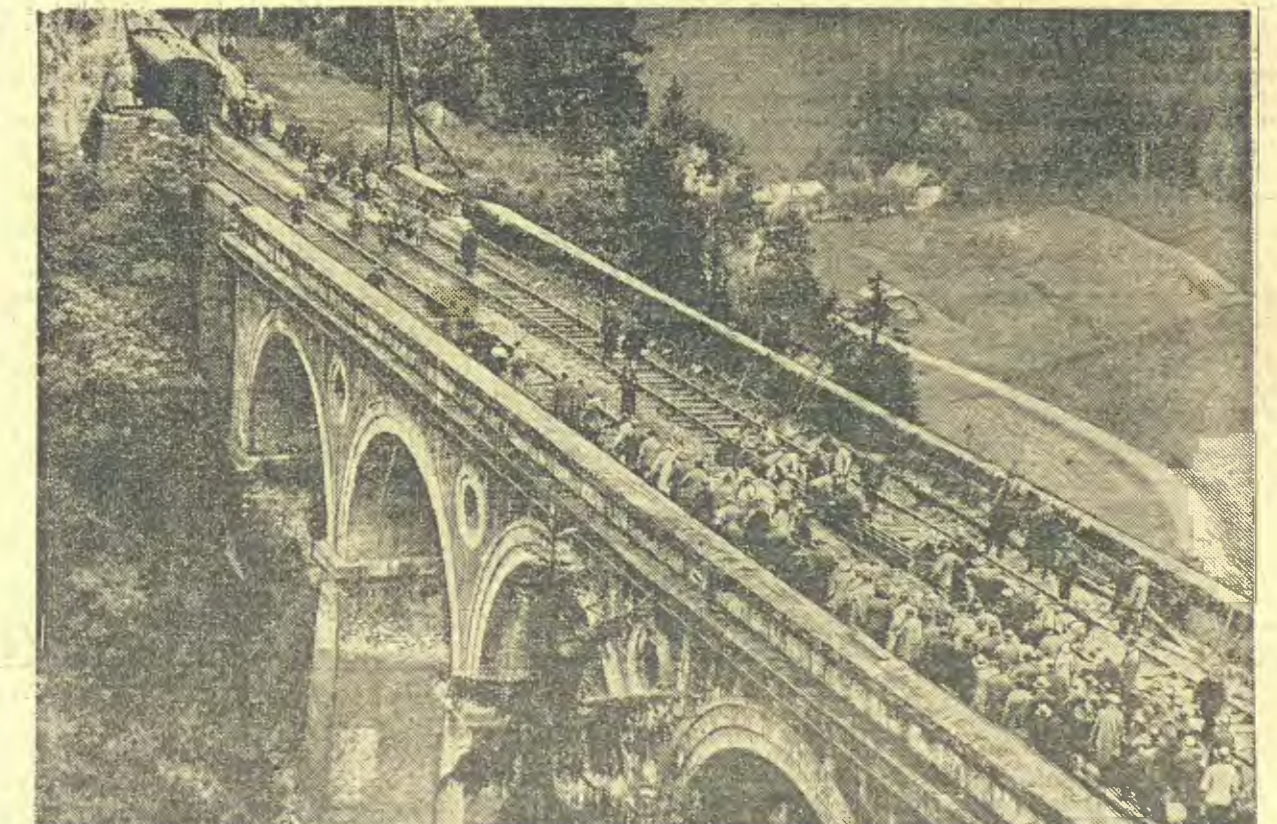
La carretera alpina més alta d'Europa

A Gross-Glockner, la muntanya més alta d'Àustria, s'està acabant la construcció d'una carretera de 5 metres d'amplada i que serà la carretera alpina més alta d'Europa

L'exposició de Chicago

L'exposició universal de Chicago que en 1933 conegué un èxit tan gran, acaba d'ésser reoberta amb una gran parada militar

Els atemptats d'Àustria

Àustria fa uns quants dies que coneix una gran agitació terrorista. Els obrers reparant la via que fou aixecada en un viaducte de 40 metres d'alçada de la línia de Semmering

Maria Chapdelaine

per Louis Hémon

(Continuació)

i de soques i d'arrels i que al cap d'una setmana és nu com la mà, a punt per l'arada, estic segura que no hi pot haver res al món de més bonic i agradós.

Els altres aprofitaven amb el cap i van estar silenciosos una estona, assaborint la imatge. Vet aquí que aviat el pare Chapdelaine es despertà, refrescat pel seu son i a punt de la tasca; s'alçaren i sortiren de la casa.

L'espai on havien treballat al matí encara estava sembrat de soques i enfarfegat de mates de vern. Es van posar a tallar i arrancar els verns, agafant feixos de branques amb les mans i trencant-les a cops de destal o bé cavant la terra al voltant de les arrels i arrancant tot l'arbrust d'una estrada. Quan van haver desaparegut els verns, van quedar les soques.

Légaré i Esdras van abraonarse contra les més petites, sense altre ajut que les seves destrals i forts alçaprens de fusta. A cops de destal tallaven les arrels que pujaven arran de terra, després enfonsaven un alçapren a la base del tronc i s'hi deixaven anar amb tota la força, amb el pit posat contra el pal de fusta. Quan l'esforç no aconseguia rompre els centllaços que lligaven l'arbre a la terra, Légaré continuava apretant amb tot el seu pes per alçar-lo una mica, amb grunys de pena, i Esdras tornava a agafar la seva destral i picava furiosament arran de terra, tallant l'una després de l'altra les últimes arrels.

Més lluny els altres tres homes manejava l'arrencar-soques al qual anava enganxat el cavall Charles-Eugeni La bastida, en forma de piràmide truncada, era duta damunt d'una soca grossa i la baixaven; la soca era lligada amb cadenes que passaven per una polixa, i a l'altra cap de la cadena el cavall estirava bruscament, llançant endavant tot el seu pes i fent volar els grapat de terra sota el cop de les seves peülles. Era una curta càrrega desesperada, una embranzida de tempesta que la resistència aturava sovint al cap d'uns quants peus com la grapada d'una mà brutal, aleshores les espesses fulles d'acer de les destrals tornaven a alçar-se, llançaven un llampec al sol, queien altre cop amb un soroll sord, damunt les grosses arrels, mentre el cavall esbufegava una estona, amb els ulls folls, abans de l'ordre breu que el llançés altre cop endavant. I després d'això encara calia arrossegar i fer rodolar per terra, cap a les piles, les grosses soques arrencades amb el gran esforç de lloms i de braços estirats i de mans sollades de terra, amb les venes inflades, que semblaven lluitar rabiosament contra el tronc massís i les gruixudes arrels tortes.

El sol lliscà cap a l'horitzó, desaparegué; el cel prengué delicades tints pàl·lids damunt la llinda ombrívola del bosc, i a l'hora de sopar van tornar a casa cinc homes de color de terra.

Servint-los, la mare Chapdelaine demanà cent detalls sobre el treball de la jornada, i quan hagué penetrat al seu esperit la idea del recó de terra aplanat, magníficament nu, llest per al conreu, va mostrar una mena d'èxtasi místic.

Amb les mans a la cintura, sense voler entaular-se, va celebrar la beutat del món tal com ella l'entenia: no pas la beutat inhumana, artificialment aparentada per la sorpresa dels ciutadans, de les altes muntanyes estèrils i les mars perilloses, ans la beutat plàcida i veritable del camp de terra rica, del camp pla que no té de pintoresc sinó els llargs paral·lels i la dolçor dels reguerols, del camp que s'ofereix nu als besos del sol en un abandó d'esposa.

Va cantar les gestes heroiques

nitat que reglamentava el clima de l'indret, donés de sobte una polsada augusta a la marxa natural de les estacions, a fi d'atènyer una vegada més en llur cicle les sortoses contrades del sud. Perquè la calor va arribar de sobte, tòrrida, una calor quasi tan desmesurada com el fred que havia fet a l'hivern. Les cimes dels pivets i dels xiprers, oblidades pel vent, van plantar-se en una immobilitat perpètua; sobre la seva ratlla ombriva s'allargava un cel que tenia, sense núvols, una aparença immòbil, també; i del matí al vespre un sol brutal cremà la terra.

Els cinc homes continuaven el treball, i cada dia l'esclarissada que havien fet s'estenia una mica més gran darrera d'ells, nua, sembrada d'esvorancs profunds que deixaven veure la bona terra.

Però va interrompre's en veure-la venir, braolant:

— Aigua «freta», dimoni! Doneu-me aigua «freta»!

Va agafar la galleda, en buida la meitat, va vessar-se la resta sobre el cap i pel coll, i tot seguit, degotant, va llençar-se altre cop damunt la soca vençuda, i començà a fer-la rodar cap a un dels pilots com si dugués una presa.

Maria va quedar-se allà una estona, mirant el treball dels homes i el resultat d'aquest treball, cada dia més colpidor; després va tornar a prendre el camí de casa, brandant la galleda buida, sortosa de sentir-se viva i forta sota el sol esclatant, pensant confusament en les coses felices que eren en camí i que vindrien aviat, si ella pregava amb prou fervor i paciència.

li responia una mica escanyada, però joiosa.

— Apa, Eduvigis, que la sopa de pèsols aviat estarà a punt.

Aviat, en efecte, Maria sortia altre cop al portal i amb les mans obertes a cada costat de la boca per enviar més lluny la veu, anunciava el dinar amb un gran crit cantador.

Cap a la tarda, va despertar-se el vent i una frescor deliciosa va baixar a la terra, com un perdó. Però el cel pàl·lid quedava buit de núvols.

— Si el bon temps continua — digué la mare Chapdelaine — els blauets (1) seran madurs el dia de Santa Anna.

(1) «Blauet, planta de la família de les eziàcies, molt escampada pel Canalà i els Estats Units. De la seva fruita se'n fan xarops i confitures. La flor és d'un color blau fosc, negrós.

V

Continuà el bon temps, i a primers de juliol van madurar els blauets.

En els socarrats, al costat dels ribatges pedregossos, pertot arreu on els arbres, més esclarits, deixaven passar el sol, la terra era quasi uniformement rosada, amb el color rosa viu de les flors; però sota la calor persistent van anar agafant a poc a poc un tint blau pàl·lid, després blau cel, a la fi blau violeta, i quan juliol menà la festa de Santa Anna, llurs plançons carregats de ramells formaven amples taques blaves en mig el rosa de les flors d'alba que començaven a morir.

Les selves del país de Québec són riques de baies salvatges; les «atocas», les magranes, els raïms silvestres, la sarsaparilla, han brotat lliurement en el sol dels grans incendis; però el blauet és la més abundant de totes les baies i la més saborosa. La seva collita, de juliol a setembre, és una veritable indústria per les famílies nombroses que van a passar tot el dia al bosc, rengleres d'infants de totes les alçades, brandant galledes d'estany buides al matí, plenes i pesants al vespre. N'hi ha d'altres que només cullen blauets per a ells mateixos, a fi de fer confitures o les tortades famoses que són les postres nacionals del Canadà francès.

Dos o tres cops, al començament de juliol, Maria anà a collir blauets amb Telesfor i Alma-Rosa; però encara no havia arribat l'hora que fossin ben madurs i el botí que van dur amb prou feines va servir per fer algunes tortades d'irrisòries proporcions.

— El dia de Santa Anna — digué la mare Chapdelaine, a tall de consolació — irem tots a collir-ne; els homes també, i els que no en duguin un cossi ple poc en menjaran.

(Seguirà)

Tomàs Garcès, traductor

PRAT, dibuixant

Amb l'una mà contra el tronc, havia agafat amb l'altra una arrel

dels quatre Chapdelaine i d'Eduvigis Légaré, llur batalla contra la natura bàrbara i llur victòria d'aquest dia. Va distribuir els elogis i proclama el seu legítim orgull, mentre els cinc homes fumaven silenciosament llurs pipes de fusta o de guix, immòbils com estàtues, després de la llarga feina: estàtues de color d'argila, amb els ulls aclotats de fatiga.

— Les soques són dures — digué a la fi el pare Chapdelaine —; les arrels no s'han podrit a la terra tant com es podria creure. Compto que no haurem aclarit abans de tres setmanes.

— Tres setmanes, sí, dimoni! Ja és el que jo calculo.

Van callar altre cop, pacients, resoluts com gent que comencen una llarga guerra.

La primavera canadenca havia viscut tot just unes quantes setmanes, i ja s'acostava l'estiu del calendari; semblava que la divi-

Maria va anar a dur-los aigua un matí.

El pare Chapdelaine i Tit Bé tallaven els verns; Dà Bé i Esdras apilotaven els verns tallats. Eduvigis Légaré les havia emprès tot sol contra una soca; amb l'una mà contra el tronc, havia agafat amb l'altra una arrel com s'agafa en una lluita la cama d'un adversari colossal, i es barallava contra la inèrcia aliada del bosc i de la terra, talment un enemic ple d'odi, enrabiat per la resistència de l'altre. La soca cedí a poc a poc, va ajoure's a terra; l'home es passà la mà pel front i s'assegué, ple de suor, sobre una arrel, estabornit per l'esforç. Quan Maria arribà prop seu amb la galleda mig plena d'aigua, que els altres ja havien begut, encara s'estava immòbil, esbufegant, i repetint amb un aire esbalaït:

— Perdo el coneixement... Ai! Perdo el coneixement...

Ja lluny, encara sentia les veus dels homes que la seguien, repercutint sobre la terra endurida per la calor. Esdras, amb les mans juntes sota un xiprer tendre caigut, deia amb tot plaïcidi:

— Tranquil·lament, tots a l'hora! Légaré s'esgargamellava amb algun nou adversari inert, i jurava amb veu ofegada.

— Dimoni! Ja et farà bellugar, jo...

El seu esbufec també se sentia, quasi tan fort com les paraules. Esbufegava un segon, després tornava a la lluita, estirant els braços, torçant els seus amples lloms.

I una vegada més, la seva veu s'alçava en renecs i queixes.

— Et dic que et tindrè... Ah! Quina calor que fa... Ens morirem...

La seva queixa esdevenia un gran crit.

— Uff! Ens morirem fent terra! La veu del pare Chapdelaine

EL DO D'UN BON BRUIXOT

LXI

LXII

LXIII

LXIV

LXV

Enviat per Lamasius sortí un emissari portador d'un plec per al Bon Bruixot. Muntat en un burret féu, en una jornada, el camí fins arribar al castell del Montnegre. Va llegir el Bon Bruixot la nova...

i aquella mateixa nit va sortir per anar a aclarir amb Lamasius el problema que plantejava la presència del monstre que no deixava utilitzar les branques de l'arbre de la vida, perquè va recordar-se tot seguit de Fructus-Coelis, en el qual tenia grans esperances.

Així ho va explicar a Lamasius després d'escoltar d'ell la relació de les malvestats del monstre i l'aparició d'epidèmies inguaribles. Content Lamasius de la possible solució, feren anar a cercar tot seguit a Fructus Coelis, el qual aparegué a la seva presència armat amb l'arc i la sageta.

Era un xicot eixerit i de gran esperit; així és que, assabentat d'allò que esperaven d'ell, no va dubtar en anar, tot saltant i ballant, en recerca de les dades favorables i adverses per a poder atacar i vençer el monstre. Cercant qui pogués dir-li on era el monstre, va trobar-se

amb un tipus estrafolari, pelut, que portava un alt capell ornat d'una ploma atrotinada de paó, i que tenia per tota casa una barraqueta feta amb quatre fustes i branquetes i una cortina de dames blanques i negres per única porta d'entrada. Era en Malagepa,

LA NOVA CROADA DELS INFANTS

PER HENRY BORDEAUX

(Continuació)

Es gira, es tomba, allarga els braços avant, palpa un arbre i un altre. A veure, a veure, oncle Tomàs: ¿hi veus o no hi veus?

Llença un reneç, després un altre, té la mania de donar-se al domini; oncle Tomàs, això no resol res! Finalment, s'atura per reflexionar, i s'estintola en la soca d'un làrix. Les seves idees es barregen i confonen: han fugit a l'atzar com les cabres mal guardades i capritxoses. Les crida maniac de la mateixa manera que un pastor xiula al seu ramat, i assoleix mica bé mica malament, recollir-ne algunes.

Si, sí, ha passat per Aussois i ara va a Sardières. Però ha perdut el camí bo i ja no podrà arribar a casa seva; Pierrelongue, el seu poble, és ben bé a l'infern. En el bosc de Plaubois hi ha una petita ermita abandonada en la qual s'ha amagat moltes vegades en tornar de caçar marmotes en els verns i les morrenes de vora la gelera de la Dent Parrachée. Si tan sols pogués arribar-hi! Dormiria molt bé al peu de l'altar, com va fer-ho l'hivern passat durant un temporal de neu, amb la sola companyia de quatre marmotes que, amb un cordill, va penjar a la finestra.

Busca i rebusca entre els arbres. Total que té el cap pesant com si fos ple de sorra, però no està embriac. Redimoni! Per embriagar-lo en cal molt i molt més. Un savoià no queda pas begut amb tres o quatre ampolles de vi negre: en necessita un bóta plena. Ara ja és al davant de l'ermita abandonada. Només ha de donar un cop d'espavilla a la porta i s'obrirà de bat a bat com si Déu fos dintre per rebre-us. Déu no hi és, però la casa és bona, i més quan s'està cansat. I el nostre Tomàs s'hi endinsa, i a les fosques s'ajau en el lloc sabut, just al peu de l'altar. Allà esperarà que es faci dia.

No es mou ni mica. Dorm? Dorm o és mort? Com li podríem demanar sense despertar-lo?

La porta és mal tancada i el vent que hi passa la fa tustar contra la paret. Ha acabat per fi de sondollar? Però, aquesta porta: mireu-la bé, ¿no es tota coberta d'or? Cert, ben cert que és la porta del Paradís.

— A fe, — declara Tomàs conciliador, — que vull entrar-hi de seguida. Obriu la porta d'una vegada i no la deixeu picar. Vinga, vingua, sense compliments.

I la porta s'obre de bat a bat, com suara la de l'ermita, i deixa passar un home barbut i irritat que el tracta com una manella.

— Marxa d'aquí ves-te'n tot seguit i goses presentar-te d'aquesta manera? Borratxo, caçador furtiu, rodamón, llibertí, lladre, contrabandista, manllevedor, mal pagador, falsari, farsant!

Sant Pere, quan està furiós — no hi ha dubte que és ell — demostra una gran facilitat de paraula. Davant d'aquesta allau d'injúries que — bé cal confessar-ho — totes són justament aplicades, encara que no

es mereixi tant de crits, no queda res més a fer que retirar-se. Es veu que el Paradís no es guanya tan fàcilment com sembla! Es precis que un home es basquegi, i ningú no hi pensa i quan s'hi pensa és massa tard. La discussió ha ocasionat un escàndol. De pertot surten sants vestits amb l'uniforme que duen en les estampes i que damunt el cap llueixen una corona semblant als pans que surten

— Aquest subjecte volia entrar d'amagatotis.

— Perdó, perdó, — diu Tomàs — la porta no era tancada.

Entretant el bon Jesús s'apropa al nou vingut i, en lloc de renyar-lo, amb gran esverament de Sant Pere que no dona crèdit a les seves orelles, li diu amb dolçor.

— Entra, amic meu, aquí és a casa teua.

— Oh! Senyor! Es possible? Jo

... Quar. Tomàs es desperta dins l'ermita abandonada, ja és de dia. Es frega els ulls i es demana si és viu o mort, si és a la terra o al Paradís. I quan degudament constatat que encara és un home de carn i ossos, riu interiorment i exteriorment, però només està content a mitges.

— Un home honorat, un home honorat! Es molt aviat dit, ben cert! Tomàs reconeix que sempre es guanya fent el paper del Bon Déu. Però per convertir-me en un home honorat és ben segur que caldria un miracle.

Un miracle! Ell també, com el rector, com els infants, ell també demana un miracle. En la vida tothom reclama el seu miracle. I entretant aquest mestre desgraciat afirma que ja no n'hi ha.

IV

LA CROADA DELS INFANTS

Així que Filibert i Annetta han arribat a l'escola, no han tingut prou temps per explicar als seus companys que el bon Jesús en persona ha fabricat llurs joguines en el taller del seu pare:

— Una nina blava i un cavall. Una oca i un xai. Mireu!

I en veure que la classe dubtava, han afegit triomfalment aquest detall:

— Veureu; com que feia de fuster amb Sant Josep.

I tota la classe els ha gegut.

L'aventura ha arribat a les orelles del professor; i el senyor Mussillon indignat d'aquesta credulitat excessiva, s'ha arronçat d'espavilles i ha obert bruscament la finestra, pesant escopir a fora en senyal de menyspreu; però ha recordat a temps la seva dignitat professional i ha tancat el batent, per evitar la fredor de l'aire.

— Supersticions, supersticions! — ha declarat peremptòriament. — Ja no hi ha miracles ni tampoc n'hi ha hagut mai.

Annetta es posà a plorar i Filibert clou els punys amb fúria. Aquest dia toca llició d'història: com a protesta no l'escoltaran. I el senyor mestre comença. Parla del segle tercer i, per tal d'interessar els deixebles, ha escollit bons autors. El professor és conscient: parla a la quitxalla d'Avrieux com parlaria davant mateix del senyor inspector.

— El començament del segle tercer — comença a cridar, brandant el savi i pintoresc llibre de Luchaire, — es distingeix pels prodigis, els sortilegis i les bruixeries.

Les bruixeries! Tota la classe està pendent d'aquesta paraula. La Maurienne és llur terra predilecta. Hi ha el d'Aussois i el de Villarodin, el de Bramans i el de Lanslevillard, sense comptar els que s'ignoren i que són els més perillosos, sense fer esment tampoc de la Cançanile, les aventures de la qual han fet tan de soroll com les de Maria de Vilario la qual, llició enrebra — qui no ho recorda? un diumenge, càstig dels seus crims, va

ésser portada en camisa i el dogal al coll, descalça i amb una senzilla còfia de roba damunt el cap fins al portal de Sant Léger, a Chambéry. Duia a les mans una torxa encesa que pesava dues lliures i agenollada davant el portal declarà que follament, temerariament, per frau i malícia, havia combrat amb el dimoni.

Bruixeries! Annetta i Filibert han redreçat la testa prestament: l'oncle Tomàs és un bruixot, no podrien negar-ho. I la llició d'història continua.

Lluís, el fill de Felip August, rei de França, es posa malalt mentre el seu pare és a la Croada, i es cura gràcies a la processó de les reliquies. El cap de Santa Genoveva, que es creia perdut, és trobat en la seva urna. Una vaquera de Cudot, de la comarca de Sens, es passa deu anys sense menjar i, durant les solemnitats religioses, cau un èxtasi. Eustaqui, abat de Saint-Germain-de-Flair, que és a Anglaterra a predicar la quarta Croada, fa rajar fonts que curen totes les malalties Foulgues de Neuilly, encadenat, es lliura tot sol: transforma les dones perdudes en mares de família austeres, i els usurers dels pobles en pròdigs obstinats a distribuir tots llurs béns als pobres. «Aquests miracles, afegeix el cronista, no són pas els menys admirables».

Miracle! El senyor mestre ha deixat anar la paraula. Vol recular-la. I carrega totes les culpes a l'infeliç cronista. Però el miracle ha caigut enmig de la classe com les flors dels arbres fruiters quan bufa el vent de la Vanoise, com les gotes de la pluja damunt els blats verds que s'afanyen a créixer. I continua caient. I ara el senyor Mussillon, sense ni mica d'ironia, ans amb commiseració, comença la lectura de la croada dels infants:

«El mes de juny de 1212, un pastoret de Clayes, pdop de Vendôme, va tenir una visió, igual a la del fuster de Puy. Déu, en forma d'un pobre peregrí, li demanà un tros de pa i li donà una carta en la qual li manava anar a deslluir el Sant Sepulcre. Poc temps després, al moment en què el pastor feia sortir les ovelles d'un camp, va veure que s'agenollava davant seu i li demanaven perdó: era evident, doncs, que acabava de rebre una missió divina. Va començar a córrer pel país, llançant el crit de la croada: «Déu poderós, alça la cristiandat! Déu poderós, donà'm la veracreu.» Com que arreu feia miracles...»

Filibert, en sentir això, exulta satisfet i pessiga Annetta, que no escolta prou amatent.

«Com que arreu feia miracles, altres pastors varen acostar-se-li i es quedaren amb ell, i molt aviat una multitud d'infants, de dotze a tretze anys, el varen tenir per cap de la croada. «La Crònica de

(Seguirà)

Alfred GALLARD, traductor

Joan Vila, «D'Ivori», dibuixant

El senyor Jesús... amb gran sorpresa de Sant Pere... li parlà amb dolçor

de la fleca i que es duen clavats a la punta d'un bastó.

— Que hi ha? Què passa?

Tots demostren gran curiositat, com si s'avorissin. I Sant Pere, sense miraments, per demostrar el seu poder davant la galeria, insisteix encara sobre el seu refus:

— Veste'n d'aquí, Tomàs Duchêne. Els dimonis t'esperen al fora.

— Està bé, està bé, ja me'n vaig. No cal pas una estirada d'orelles tan grossa!

Però heus ací que els sants s'aparten i s'arrengleren amb respecte. Jesucrist compareix i demana al porter quina és la causa d'aquest escàndol.

sóc un borrarxo, un caçador furtiu, un rodamón...

— Ja ho sé, ja ho sé.

— ... Un llibertí, un lladre, un estafa...

— Prou, prou.

— Tot el que ha dit aquest home irritat i barbut, per desgràcia és exacte.

— Però no puc rebutjar-te. Una nit de Nadal vares substituir-me prop dels meus amics Annetta i Filibert.

Sant Pere ha recollit l'allusió i cessa de cop les hostilitats.

— Senyor, Senyor, jo no sóc un home honorat!

— Doncs bé... Torna a la terra i mira d'ésser-ho.

Historieta ilustrada, original d'Ivori

LXVI

home malvat i que protegia el monstre. Així és que va donar a Fructus Coelis una sèrie de dades amb les quals el monstre se l'hauria menjat, com feia amb els que no anaven previnguts, perquè en lloc de prevenir-lo el feien anar confiat. Fructus Coelis les escoltà, però no se'n va fiar del tot.

LXVII

En travessar un petit reguerot per damunt d'una passera, va sortir de l'aigua el cap d'un gran peix (era un àngel, aquell peix) i li va dir que no es fiés del que sabia, i que consultés el que havia de fer amb «Cortendre», un bon follet del bosc proper. Fructus Coelis el va remeiar meravellat del que li digué...

LXVIII

i anà a trobar el follet, el qual li aparegué molt amable, portant-li una destal i una fruita, recomanant-li que primer que tot tirés la fruita al monstre, ja que aquesta fóra la manera de començar la seva destrucció.

LXIX

Agraït es despedí de Cortendre i anà a la recerca del monstre. Era un xic repugnant i un xic divertit, car tenia una «cara» que feia riure, i dissimulava perfectament els mals instints que el feien actuar. Així que el va veure li tirà tot seguit la fruita, que va anar a la seva gola de dret. No la va poder engolir i començà d'inflar-se, la

LXX

qual, fent pressió, l'ofegava i va començar a saltar i picar de potes que hauria esferèit a qualsevol altre que no hagués estat el nostre heroi; però ell, tot decidit, preparà l'arc i li llançà l'única sageta, amb tanta punteria que entrant per un costat li sortí per l'altre, traspasant-li el cor...

(Seguirà)

LA INDUSTRIA DE LA SEDA

Cal confiar que l'actuació del Comitè Industrial Seder atenuarà la forta crisi que travessa

Proseguint l'exàmen de la indústria tèxtil, ens ocuparem avui de la branca sedera, la qual és ben important, i també, com les altres, està radicada essencialment a Catalunya. La fabricació de manufactures de seda en gran escala és molt recent, pot dir-se que arrenca dels anys de la guerra de 1914-1918.

La nacionalització del consum de manufactures de seda és, sens dubte, la més recent de totes les branques tèxtils. Els francesos, que tenen concentrada la indústria sedera a Lió, eren els que dominaven el mercat espanyol. Les fàbriques d'aquí sols produïen algunes qualitats baixes. I pot dir-se que en l'acceptació de les manufactures produïdes aci per part dels comerciants i del públic no ha trobat la resistència que al seu temps, trobaven les de llana i cotó. És clar que datant de tan poc temps, la nacionalització de la indústria sedera, no s'ha trobat aquesta amb cap d'aquelles tongades de prejudicis que tant de mal causaren al desenvolupament industrial del nostre país. També hi ha contribuït el fet que, gràcies als elements tècnics, moderníssims, les manufactures oferiren aviat tota mena de garanties per al públic més exigent, tant en qualitat com en presentació i preu.

Amb una protecció adequada, no pas prohibitiva, la indústria sedera aconseguí, doncs, en poc temps, alliberar el mercat de la competència estrangera, produint gairebé tots els articles de consum corrent, i també aquells que exigeix la moda. L'adaptació d'aquesta és tan ràpida, que no fa pas gaire temps que una senyora, que es vanava de portar un vestit de seda que havia comprat a l'estranger a un preu molt elevat, perquè es tractava del darrer model, es trobà al cap de poc temps que als aparadors dels establiments de primera categoria en matèria de novetats per a senyora ni era exposat el mateix model, fabricat amb una classe idèntica, amb la diferència que... el preu era molt més baix que el del gènere estranger. Aquest episodi ens demostra que els nostres fabricants havien estat tan amants com els de fora per a adquirir els dibuixos més nous i a fabricar-los amb idèntica pulcritud.

Encara podem retreure un altre exemple en matèria de la moda, la qual té en la fabricació de manufactures de seda les mateixes velleïtats que en les de cotó i llana, sempre que es tracti, naturalment, de gèneres per a senyores. Les modes masculines evolucionen molt poc.

Avui, una de les manifestacions més vistents de la moda femenina en la indústria sedera és la dels impermeables violats i vaporosos que llueixen les nostres gentils damiselles. Aquest teixit de seda era importat de l'estranger, i proporcionava un bon negoci als importadors. Com que el consum creixia, no trigà a sorgir una iniciativa per a fabricar-se a Barcelona aquell teixit finíssim. La dificultat principal per introduir la nova fabricació consistia en l'aranzel. Tractant-se d'un producte de nova creació, no figurava classificat degudament al repertori aranzelari. Però era considerat com els teixits de seda natural blanquejada i pagava el dret de 40 pessetes 80 cèntims or per quilo. Aquest dret pot semblar, a simple vista, molt elevat, sobretot si es té en compte que, calculat al canvi de la pesseta, arriba a les 100 pessetes el quilo. Però com que cent metres d'aquest teixit només pesen 1.800 grams, hom veu que ja no és tan prohibitiu.

L'industrial que muntà una fàbrica moderna per a elaborar la impregnació i acabat d'aquest teixit, amb la maquinària especial que requereix, un cop convingut que les proves donaven resultat satisfactori, elevà una consulta a la Direcció general de Duanes per tal que li fos dita la partida de l'aranzel per la qual s'havien d'aforar els teixits de seda impermeabilitzats. La Direcció general, després de practicar els anàlisis corresponents al Laboratori, decidí que fossin aforats per la partida 1.298, o sia a base de pagar 40'80 pessetes or el quilo.

Doncs, pocs dies després era publicada a la Gasetta una disposició

del ministeri d'Indústria i Comerç, segons la qual, com a conseqüència d'uns aclariments demanats pel ministeri d'Estat, ço que vol dir que la demanda venia de l'estranger, els teixits de seda de qualsevol classe, impregnats o recoberts totalment o parcialment amb pintures, barnissos o altres substàncies, exceptuada la goma, fossin aforats per les partides 1.518 a 1.520.

Per aquestes partides són aforats articles tan distintes dels teixits de seda com són salvavides de tela vernissada, carteres d'hule, encerrats, pintures, etc., i paguen molt menys. Encara la injustícia és més gran si es té en compte que com més pesen més paguen, i, per tant, com que el teixit de seda impermeabilitzat pesa molt poc, no arriba a satisfer ni la vuitena part que abans. Com és natural, amb aquest canvi d'aforament, la nova indústria que es formava ha quedat morta en néixer. Convinguda que es tracta d'una equivocació, la Cambra d'Indústria ha demanat que sigui subsanada, per tal que la fàbrica pugui funcionar, ja que no demana altra cosa que s'apliqui l'aranzel normal.

La indústria sedera s'ha trobat amb un obstacle que, si bé sempre ha estat contrarestat, tot sovint porta el perill de complicar les condicions de la fabricació. Espanya és un país productor de capolls de seda, com també ho és de cotó. Però aquesta producció fa ja anys que es troba en franca decadència, fenomen no pas exclusiu d'aquest país, sinó de tot Europa. Els grans països proveïdors del món en seda crua, són el Japó i Xina, els quals la produeixen en quantitats enormes i a preus que no poden ésser competits pels països europeus. Això fa que aquests, especialment França, Itàlia i Espanya, es preocupin sovint d'estimular el conreu del capoll amb primes per tal que no s'acabi de perdre una font de riquesa de l'agricultura que en altres temps havia estat florida. I ara mateix, en les reunions que ha tingut a París la Federació Internacional de la Seda, s'ha recomanat que es fomentés el consum de la primera matèria europea, per tal de contrarestar la competència de l'Orient, sobretot del Japó.

Està molt bé que es pretengui fomentar el conreu del capoll, però el que s'ha d'evitar és que es faci de manera que signifiqui un encariment de les manufactures sederes, perquè aleshores la indústria es trobaria en una situació d'inferioritat referent a aquells altres països que es proveeixen en el mercat internacional. França i Itàlia ho han entès sempre així, de manera que la protecció al conreu del capoll ha estat independent de l'aranzel. A Espanya també succeïx el mateix, però en diverses ocasions s'han hagut d'combatre iniciatives encaminades a recarregar la importació de primeres matèries.

El territori productor de capoll de seda és el Llevant, i principalment Múrcia, però no té cap importància, tant si es compara amb el volum total de riquesa agrícola com amb la total importació de primeres matèries de l'estranger. Es tracta d'un cas semblant amb el del cotó a Andalusia, del qual la indústria no en té ni per començar i, no obstant, no manquen els qui voldrien posar un dret d'entrada al cotó en floca, que fora un gran perjudici per al conjunt de l'economia.

A malgrat d'ésser tan evident la poca importància de la producció del capoll a Espanya tot sovint sorgeixen moviments sentimentals que recorden els temps passats, quan era tan pròspera, com si aquelles circumstàncies poguessin tornar. Fa anys que l'Estat destina més d'un milió de pessetes cada any per a fomentar el conreu del capoll, però el fet és que la producció va disminuint; perquè hi ha un factor més important que la bona voluntat i és la competència dels mercats orientals, els quals han fet baixar els preus d'una manera tan considerable que els conreadors no troben productiva aquesta activitat.

Heus aci la producció de capolls de seda a Espanya en els darrers anys:

Any	Kilos
1926.....	1.090.000
1927.....	1.046.000
1928.....	919.000
1929.....	888.000
1930.....	710.000
1931.....	650.000
1932.....	547.000

No s'ha d'oblidar tampoc que en la decadència del conreu de capolls hi ha contribuït enormement la fabricació de la seda artificial, que és una fibra avui molt més utilitzada per la indústria sedera, sobretot ara que ha adquirit una perfecció que permet substituir la natural per als gèneres més econòmics.

Aquesta és la realitat de la situació en què es troba el conreu del capoll de seda. No obstant, els governants, en l'espai de deu anys han assajat diversos sistemes per protegir-la, mentre eren deixades en oblit les demandes que feien els fabricants. Tantes foren les instàncies i les gestions que es feren, obligades per les difícils circumstàncies que travessava la indústria, que a finals de 1932 es reuní a Madrid una conferència sedera convocada pel Ministeri d'Indústria i Comerç. En aquella conferència, de la qual tornarem a ocupar-nos més avall, es va aprovar un pla de mesures que comprenia tots els sectors interessats. Doncs bé, els únics que feren atesos tot seguit foren els dels productors de capolls. Però com que la realitat no pot desfigurar-se, aquelles mesures no curaren res, i al cap de pocs mesos ja sorgia a les Corts una proposició de llei de protecció a la sericicultura que proposava augmentar les primes, classificar els productes de seda en sis categories distintes, cada una de les quals representava per als fabricants una sèrie d'entrebancs sense cap benefici positiu. També es proposava un gravamen del 10 per 100 sobre la importació de primeres matèries.

Aquella proposició de llei fou combatuda pels industrials seders. La Cambra d'Indústria, en una instància que va trametre al Ministeri, deia: «Entén la Cambra que, en conjunt, totes les mesures que vagin encaminades a impulsar la divulgació dels conreus sericícoles dins del marge actual de mitjans i possibilitats de què disposa l'Estat i dins també de la mateixa organització agronòmica existent, han d'ésser vistes amb satisfacció perquè poden beneficiar una branca de la producció que, a part de la seva mateixa importància i de la crisi de consum que sofreix actualment, és perfectament lògic que s'estimuli el rendiment i l'eficàcia pràctica dels mitjans i de les organitzacions de les quals es disposa.

Una reorganització en aquest sentit dels elements que intervenen en el foment dels estudis agronòmics i una revisió de la forma amb la qual s'atorguen els estímuls a la producció sericícola sempre serà ben acollida per la Cambra, però amb la condició precisa que quedí enquadrada perfectament dins d'un marge de les proporcions actuals pel que es refereix al cost dels serveis administratius: és a dir, que guardi proporció justa i exacta amb la importància que té a Espanya aquesta riquesa en relació amb les possibilitats de conreu per raó del consum de dita fibra.»

Els fabricants de manufactures de seda, veient que les conclusions aprovades per la Conferència sedera no eren aplicades, varen trametre una instància al Ministeri d'Indústria i Comerç en la qual exposaven que aquelles conclusions comprenien tots els aspectes de la indústria, des de la primera matèria fins a la venda del teixit. No obstant, el Govern sols n'havia recollit una part que es referia als productors de seda. En canvi, la indústria de manufactures seguia travessant una situació de crisi molt greu. Deien els fabricants que, després de grans esforços, havien eliminat la competència estrangera gràcies a haver utilitzat les fàbriques d'un material modern i complet comparable al més perfeccionat de l'estranger. Això, unit a la capacitat tècnica del personal directiu i de l'e-

IMPORTACIO DE SEDA NATURAL

ANYS	Capolls de seda	Borra de seda en floca	Seda filada
	QUILOS	QUILOS	QUILOS
1929	8.111	35.608	275.820
1930	32.951	36.581	243.638
1931	6.801	10.462	162.833
1932	5.969	7.557	75.862
1933	28.772	10.473	63.145

lement obrer, permetia fabricar articles que no eren inferiors als estrangers en qualitat ni en preu.

Deien els fabricants que per a posar remei a la crisi, per a determinar un augment de consum que permetés el treball de la maquinària parada, calia fomentar l'exportació, per tal com el mercat interior no oferia possibilitats de millora. Afegien que les manufactures de seda espanyoles, no sols podien comparar-se amb les millors de l'estranger, sinó que en alguns articles, com el gènere de punt, el crespó, el georget i d'altres, superaven els d'altres països. Si el preu era més car, sols era degut a la poca capacitat del mercat. Amb l'exportació podia augmentar la producció i reduir-se el preu de cost. L'exportació podia ésser factible si s'aplicava el sistema corrent en altres països de retornar els drets aranzelaris que paguen les primeres matèries un cop fossin exportades convertides en manufactures. Per això proposaven constituir un Comitè Industrial Seder, semblant al que funciona per a la indústria cotonera.

El 23 de desembre de 1933 era publicat un altre decret que regulava les condicions en les quals les Duanes de Portbou, Barcelona i València havien d'aplicar la devolució dels drets i la recaptació dels arbitris. I tot just fa uns dies era publicada una disposició que donava les normes següents:

Primera. — Els fabricants de manufactures de seda que hagin d'exportar-se amb opció a la devolució de drets puguin rebre les primeres matèries bé directament o per conducte de cases importadores que estiguin facultades per a fer aquestes operacions. Els esmentats importadors hauran de sol·licitar autorització d'aquesta Direcció, per conducte del Comitè industrial seder, acompanyant certificació de la Delegació de Finances justificativa de trobar-se inscrits en la matrícula de la contribució industrial o d'utilitats que els faculti per a fer les esmentades operacions.

Aquest Centre, en concedir l'oportuna autorització, donarà compte a la Duana en la demarcació de la qual tinguin aquells llur residència perquè els habiliti el corresponent llibre de comptes corrents, en el càrrec del qual anotaran les expedicions rebudes amb indicació del número, data, declaració o fulla de deute i de les quantitats corresponents a cada partida d'aranzel i donaran compte en cada cas al Comitè industrial seder, amb remissió del rebut d'ingrés dels drets d'aranzel, dintre de les 72 hores de l'entrada en magatzem. En la nota anotaran les vendes que facin, i donaran també compte d'aquestes al Comitè industrial seder dintre les 72 hores de la sortida del magatzem. En l'un i en l'altre cas, participaran les entrades i sortides en paperetes talonaris, facilitades per l'esmentat Comitè, d'acord amb el model aprovat per aquesta Direcció general.

Segona. — Els fabricants hauran de participar en el termini de cinc dies, al Comitè industrial seder, i aquest a aquest Centre directiu, les partides de primeres matèries que rebin amb opció a la devolució de dret, ja directament o per conducte dels importadors que no siguin fabricants, en paperetes talonaris facilitades pel Comitè, en les quals consti el document de deute, les partides d'aranzel i la data de l'entrada en fàbrica, acompanyant el rebut d'haver pagat les despeses d'importació, si es tracta d'expedicions rebudes directament. Quan els fabricants destinaran al consum interior el total o part d'alguna partida de primeres matèries rebuda amb opció a la devolució de drets, hauran de participar-ho a aquesta Direcció general, per conducte del Comitè industrial seder, i fer la corresponent baixa en el compte de primeres matèries.

Tercer. — Els exportadors de manufactures fabricades amb primeres matèries declarades amb opció a la devolució de drets, hauran de

sol·licitar del Comitè industrial seder l'oportú certificat a què es refereix l'article quart del decret de 1 de desembre de 1933. Per a poder efectuar les importacions, el Comitè regularà la forma de comprovar les minves i donarà compte a la Delegació d'aquest Centre, en aquest servei, dels processos de fabricació i dels tants per cent de minves que han de deduir-se.

La Delegació d'aquest Centre farà els estudis i comprovacions necessaris per a proposar a aquest Ministeri, per conducte de V. E., els tants per cent de minves que hagin de tenir-se en compte per a facilitar les liquidacions, i es deduirà mentrestant, en acordar-se les devolucions, el que proposi el Comitè industrial seder en cada cas, i sigui acceptat per aquesta Direcció general.

Quarta. — Els fabricants no podran cedir-se altres matèries que les importades amb opció a la devolució de drets, sense autorització d'aquest Centre, previ informe del Comitè industrial seder, però les exportacions de les manufactures podran efectuar-les en forma col·lectiva per mitjà dels sindicats, consorcis o agències de venda, sempre que sigui reconeguda la constitució d'aquest pel Comitè industrial seder i notificada la seva existència legal a aquesta Direcció general.

Recentment, el Comitè Industrial Seder ha repartit a les entitats interessades una circular que diu:

«L'article primer del Reglament del Comitè estableix que aquest ha de vetllar pel prestigi de la producció nacional a l'estranger; l'article 13, a més, preceptua que les compensacions a atorgar podran reduir-se o suprimir-se en aquells casos en els quals es tracti d'exportar articles fora de consum o que puguin causar desprestigi a la producció nacional.

De tot el que s'acaba de transcriure es desprèn clarament el propòsit del legislador d'assegurar el prestigi de la producció nacional a l'estranger. Tal designi, altament encomiable, ha de merèixer tot l'ajut dels industrials, com ho mereix del Comitè que està decidit a vetllar amb tota energia perquè l'exportació espanyola sigui digna de la història de la nostra indústria sedera.

Aquest Comitè està segur que els industrials reconeixen la importància que per a l'èxit definitiu de l'esforç conjuntament realitzat a través del Comitè Industrial Seder, té l'assegurar el renom de la nostra producció i que per això han de procurar exportar únicament articles que prestigin la nostra indústria.

Però per tal de donar major força a aquest reconeixement i de cridar l'atenció d'aquells industrials que per qualsevol motiu poguessin no haver meditat sobre aquests fets, em permeto pregar-li en gran manera que es serveixi dirigir als seus associats una imperiosa crida perquè sàpiguen prescindir de momentanis beneficis i procurin exportar només aquells articles que per la seva perfecció dintre del seu tipus o qualitat, serveixin per a enaltir a l'estranger la producció nacional.

Li trasllado aquest acord del Ple en la seguretat que li atorgarà la importància que mereix, i tinc la satisfacció de saludar-lo amb la major consideració.»

Sincerament hem de desitjar que la tasca que ha de realitzar el Comitè sigui beneficiosa per a la marxa de la indústria sedera, que a tant alt nivell s'ha col·locat en pocs anys. Els temps són difícils, però si es veu ajudat per una política de convenis comercials adequada a les necessitats de la indústria pot obtenir resultats apreciables que podrien donar un nou impuls a la producció, del qual sortiria beneficiat el mercat interior. I farà molt bé el Comitè d'ésser exigent en la qualitat dels gèneres a exportar, perquè sols així podrà aconseguir que els productes espanyols s'acreditin. Jaume CARRERA